

STATUS OG UDFORDRINGER I ANMELDESESORDNINGEN I NATURA 2000- OMRÅDER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Anmeldelsesordningen gælder i Natura 2000-områder, hvor lodsejere har pligt til at anmelde en række driftsændringer, inden aktiviteterne iværksættes. I meddelelsen gennemgås en række afgørelser og gives en status efter vedtagelsen af Natura 2000-planerne.

Notatet er ajourført med afgørelse til december 2016.

Det juridiske grundlag

Det juridiske grundlag er naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a og i forbindelse hermed er udstedt bekendtgørelse nr. 1105 af 12. august 2016. Bekendtgørelsen vedrører specifikt kvælstof og fosfor.

Natura 2000-planerne er nu også en del af det juridiske grundlag, da kommunerne er forpligtede til at virke for planerne.

Styrelsen for Vand og Natur, tidligere Naturstyrelsen, har udgivet en [vejledning](#) i oktober 2012 om reglerne om internationale naturbeskyttelsesområder i naturbeskyttelseslovens § 19 b, § 19 c og § 19 e.

Anmeldelsesreglerne er tillige beskrevet for fortolkninger vedrørende MFO-brak mv, [se](#)

Til det juridiske grundlag hører også Natur- og Miljøklagenævnets praksis, som er gennemgået i det følgende i kronologisk form, således at de seneste aktuelle afgørelser er anført sidst i dokumentet.

I det følgende gennemgås først nogle generelle erfaringer med anmeldelsesordningen.

Hidtidige erfaringer med anmeldelsesordningen

Lang sagsbehandlingstid

Sagsbehandlingen i forbindelse med anmeldelsesordningen kan trække i langdrag, da der er mange procedurer og klagemuligheder i processen.

Da de ønskede aktiviteter ikke kan igangsættes, mens anmeldelsen behandles, vil mange lodsejere opleve, at de ikke kan tage deres arealer i drift på det ønskede tidspunkt, hvilket kan have store økonomiske følger. Det øger bl.a. risikoen for, at MVJ-arealer under sagens behandling får status som vedvarende og permanent græs, samt at arealerne kan blive omfattet af en § 3 beskyttelse efter endt sagsbehandling, hvis brugeren af arealet ikke handler hurtigt derefter.

Erstatningsmulighederne kan i nogen grad afbøde virkningerne herfor. Der er nu kommet afgørelser herom, se nedenfor.

Landmanden bør overveje anmeldelse efter reglen om **15 års genopdykningsret** for at tage højde for, at et areal kan blive omfattet af **naturbeskyttelseslovens § 3**.

Vurdering af driftsændringer på andre Natura 2000-områder

Naturklagenævnet har hjemvist flere afgørelser med henvisning til driftsændringens påvirkning på andre Natura 2000-arealer. Der er eksempler på, at visse driftsændringer ikke må indebære nogen mertilladning af næringssalte, når der afvandes til et Natura 2000-område med ugunstig bevaringsstatus.

Der er den 16. februar 2011 trådt en ny **bekendtgørelse** i kraft, som giver rammer for påvirkning af overfladevand med nitrat. Den 21. juli 2012 trådte ændringer af bekendtgørelsen vedrørende fosfor i kraft.

Aftale om erstatning for driftstab

Visse kommuner forsøger at indgå frivillige aftaler med anmelder, så egentlige erstatningssager undgås. Aftalerne frister, fordi man får en hurtig afklaring, og driftstabet kan mindskes. Flere kommuner udtrykker bekymring over, om det i praksis er muligt at få medfinansiering fra staten i forbindelse med afslag på anmeldelser, da proceduren herfor er omstændelig, se Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse fra 15. december 2009, som er refereret nedenstående.

Behandling via anden lovgivning

Aktiviteter, der skal behandles efter anden lov, f.eks. en husdyrgodkendelse eller Naturbeskyttelseslovens § 3, skal ikke anmeldes, men vurderes i forbindelse med tilladelser efter anden lovgivning.

Dermed gives der ikke erstatning for eventuelle restriktioner på arealet.

Praktiske anvisninger

Ved anmeldelse:

- Ophør af en MVJ-aftale kræver ikke i sig selv en anmeldelse, men vil kræve anmeldelse

fra det øjeblik, hvor driften påtænkes ændret.

- Aktiviteten må ikke igangsættes, før kommunen har færdigbehandlet sagen.
- Foretag anmeldelsen i god tid før, driftsændringen ønskes iværksat (min. 7 måneder før og tidligst 3 år), da sagsbehandlingen kan trække i langdrag.
- Tilstræb at oplyse sagen meget grundigt, så kommunen kan behandle sagen hurtigt – og forhåbentlig inden for de 4 uger.

Procedure – inden for de første 4 uger:

- Hvis kommunen inden for 4 uger efter anmeldelsen vurderer, at væsentlige påvirkninger kan afvises, foretager kommunen sig ikke yderligere eller meddeler dette til anmelderen.
- Har man ikke hørt fra kommunen efter 4 uger, kan driftsændringen derfor igangsættes (hvis ændringen ikke strider mod anden lovgivning som f.eks. Naturbeskyttelseslovens § 3).
- Kommunens meddelelse om deres vurdering er ikke en afgørelse, og den kan derfor ikke påklages.
- For at sikre, at det kan dokumenteres, at anmeldelsen er indsendt, sørg for at få en kvittering på modtagelse af anmeldelsen fra kommunen.
- Kommunen kan i særlige tilfælde meddele et midlertidigt påbud efter Naturbeskyttelseslovens § 19 e.

Procedure – efter de første 4 uger og op til 6 måneder:

- Hvis væsentlige påvirkninger ikke kan afvises, skal kommunen inden 4 ugers fristen meddele at den vil vurdere konsekvenserne af driftsændringen nærmere og inden for 6 måneder.
- I særlige tilfælde kan vurderingsperioden forlænges.
- Kommunen skal herefter træffe en afgørelse om konsekvenserne af driftsændringen på baggrund af en konkret vurdering.
- Vær opmærksom på, at det ikke er et Natura 2000-område i sig selv, som driftsændringen skal vurderes i forhold til, men kun udpegningsgrundlaget (visse arter og naturtyper).
- Kommunen har pligt til at gå i dialog med landmanden om en aftale efter § 19 c og, hvis en aftale ikke er mulig, og, efter fornøden partshøring udstede et påbud efter naturbeskyttelseslovens § 19 d om en, hvis nødvendigt, anden drift af arealet, der ikke vil skade områdets integritet. Før vedtagelsen af Natura 2000-planerne skulle påbud træffes i henhold til m§ 19 f. Påbud efter § 19 f er kun gældende indtil 1 år efter vedtagelsen af Natura 2000-planen.

- Kommunens afgørelse kan påklages. Opmærksomheden henledes også på, at der efter erstatningsreglerne i Naturbeskyttelseslovens § 19 g ikke kan ydes erstatning for aftaler efter § 19 c. Kompensation må derfor indgå i aftalen, hvis det er en forudsætning for landmandens accept af aftalen. Til gengæld kan en aftale efter § 19 c ikke håndhæves af kommunen. I stedet må der gives påbud efter lovens § 19 d, hvorefter der er erstatningsmulighed.
- Et påbud efter § 19d, stk. 2 og 3 kan indeholde bestemmelse om, at forbuddene i §§ 3 og 15-19 (naturtyper og bygge- og beskyttelseslinjer) ikke skal gælde samt bestemmelser om bonusvirkning i forhold til planloven og vandløbsloven.

Erstatning:

- Hvis kommunen vurderer, at driftsændringen vil skade udpegningsgrundlaget, skal kommunen give afslag på den anmeldte driftsændring, jf. ovenfor om krav om dialog med landmanden og om mulighed for at indgå aftale om anden drift. Kommunen skal give erstatning for tab som følge af aftalen.
- Erstatningen beregnes som tabt handelsværdi efter principperne for fredningserstatninger. Der henvises dog til nedenstående sag om opgørelse af årligt driftstab for midlertidige afgørelser efter § 19 f.

Anden lovgivning:

- Sager, der behandles efter anden lovgivning, giver ikke ret til erstatning. Derfor bør rækkefølgen på anmeldelse/ansøgning vurderes. Hvis man vil gøre sig forhåbninger om en erstatning, bør anmeldelsespligtige driftsændringer anmeldes før der søges f.eks. miljøgodkendelse.
- For arealer, der er omfattet af 1 års reglen (undtagelsen for § 3 beskyttelsen), skal anmeldelsen ske senest 4 uger før årsdagen for udløb af MVJ-aftalen. Dermed vil undtagelsen for § 3 beskyttelsen fortsat være gældende. Hvis kommunen træffer afgørelse om yderligere vurdering, eller sagen påklages, gælder undtagelsen fra § 3 beskyttelsen indtil umiddelbart *efter* klagefristens udløb. I tilfælde af klager vil undtagelsen gælde indtil umiddelbart *efter*, at der er truffet en endelig afgørelse.
- Hvis arealer efter ophør af en MVJ-aftale fortsat ligger i græs (evt. som følge af afventning på vurdering fra kommunen), vil arealet blive omfattet af bestemmelserne for permanent græs jvf. reglerne om Enkeltbetaling/Grundbetaling. Mulighed for anmeldelse efter reglerne om 15-års genopdykningsret bør vurderes med landmanden.

Opsummering på afgørelser fra Natur- og Miljøklagenævnet

Der har været behandlet en række sager om anmeldelsesordningen i Naturklagenævnet, nu Natur- og Miljøklagenævnet. Herunder følger et sammendrag af en række af disse sager.

Opmærksomheden henledes på de nye vurderingskriterier for nitrat i [bekendtgørelse nr. 101 af 11. februar 2011](#) om anmeldeordningen. Bekendtgørelsen trådte i kraft 16. februar 2011 og

havde virkning for såvel igangværende sager i kommunen og verserende sager i Naur- og Miljøklagenævnet.

NKN-1321-00017, 15. maj 2007, ophør af MVJ-aftale vedvarende græs 5 år og 5 måneder, fugle og kvælstofudvaskning

Ringkøbing Amt meddelte den 21. marts 2006, at omlægning af vedvarende græs til almindelig omdrift kan accepteres.

Naturklagenævnet træffer afgørelse om, at et areal, hvorpå der har været en femårig MVJ-aftale om miljøgræs, ikke efterfølgende kan dyrkes som forud for indgåelsen af MVJ-aftalen. Afgørelsen er truffet af hensyn til områdets fugle, men begrundet i en merudvaskning af næringsstoffer til en fjord. Merudvaskningen til fjorden var beregnet til 0,3 pct., svarende til ca. 1 ton N/år.

I afgørelsen præciseres, at arealer, som har ligget i græs i over 5 år og 6 måneder, er "vedvarende græs".

Kommunens vurdering beror på udvaskningen til et andet Natura 2000-område. Vurderingen af driftsændringen omhandler således ikke kun det Natura 2000-område/areal, hvor driftsændringen finder sted, men også påvirkningen af andre Natura 2000-områder. Der kan ikke tillades en særlig stor/nogen merudvaskning til områder i ugunstig bevaringsstatus.

Naturklagenævnet finder, at det ikke er tilstrækkeligt undersøgt, hvilken virkning en omlægning af alle græsarealerne til majs vil have for trækfuglene og kvælstofudvaskningen. Bemærk at denne afgørelse er truffet før ovennævnte bekendtgørelse pr. 16. februar 2011.

NKN-136-00004, 14. april 2008, forøgelse af N til Stadil Fjord på under 0,3 % accepteres ikke

Del af samme arealer som **NKN-1321-00017**, arealer med vedvarende græs (5 år og 6 måneder). Ringkøbing-Skjern Kommune meddelte den 28. juni 2007, at driftsændringer kunne iværksættes efter redegørelse for konsekvenser for fugle og en forventet forøgelse af næringsstoffabet til Stadil Fjord på under 0,3 % af den samlede belastning på under 1000 kg kvælstof/år.

Naturklagenævnet er enig i vurderingen for fugle, men uenig i vurderingen for kvælstofudvaskningen. Bemærk at denne afgørelse er truffet før ovennævnte bekendtgørelse pr. 16. februar 2011. Sagen hjemvises derfor til afgørelse efter § 19 f. Nævnet nævner også § 19c, men denne bestemmelse gælder først efter vedtagelse af Natura 2000-planer.

Ringkøbing Kommune meddeler den 8. marts 2010, at genopdyrkning kan ske på vilkår af bl.a., at der hvert år dyrkes græs eller etableres efterafgrøder på arealerne. Landmændene klager og gør gældende, at genopdyrkningen kan ske uden vilkår. DN klager med påstand om, at der bør meddeles afslag.

Anmodning fra anmelderen om, at den opsættende virkning ophæves, således at den ønskede aktivitet kan påbegyndes, mens sagen færdigbehandles. Anmodningen er afvist af

Naturklagenævnet med henvisning til, at anmelder ikke ønsker at indgå i den frivillige aftale, samt at det ikke kan afvises, at aktiviteten vil medføre en forringelses af bevaringsstatus. Afgørelsen er dog lidt svær at tolke, for konsekvensen af, at den opsættende virkning ophæves, må være, at aktiviteten med vilkår kan gennemføres.

NKN-136-00005, 13. oktober 2008, ingen erstatning for manglende mulighed for at dyrke energipil

Naturklagenævnet meddeler afslag på erstatning for forbud mod tilplantning af pil i fuglebeskyttelsesområde Bøtø Nor og efterfølgende meddelt afslag på erstatning i henhold til naturbeskyttelseslovens § 19g. Den hidtidige drift har været med vinterhvede. Ejeren begrundede bl.a. erstatningskravet med tab i korndyrkningen i form af vildtskader. Naturklagenævnet fandt, at vildtskaderne har en diffus karakter, der ikke kan have indflydelse på handelsværdien, og da der ikke kunne fastslås et højere dækningsbidrag for energipil end vinterhvede, kunne der ikke gives medhold i klagen.

NKN-136-00007, 16. oktober 2008, ophør af MVJ-aftale fritager ikke for anmeldelse

Anmelder påklager kommunens afgørelse om, at de anmeldte aktiviteter skal undersøges nærmere (6 mdr.). Anmelder anfører, at der er tale om en genoptagelse af hidtidig drift efter en MVJ-aftale, og at denne derfor ikke er omfattet af § 19 b.

Naturklagenævnet afviser klagen og stadfæster kommunens afgørelse.

Bemærkninger til sagen:

Det præciseres af Naturklagenævnet, at indgåelse af MVJ-aftaler ikke fritager lodsejere fra anmeldepligten. Naturklagenævnet skriver, at "indgreb i driften, hvor ejer kan godtgøre et tab, udløser erstatning, jf. § 19 g. Erstatningen beregnes på samme måde som fredningserstatninger, hvorefter tabet opgøres som ejendommens nedgang i handelsværdi".

Naturklagenævnet henviser til afgørelsen [NKN-1321-00017](#), hvor Naturklagenævnet fastlægger, at genoptagelse af driften på arealer med en 5 årig MVJ-aftale i Natura 2000-område er omfattet af anmeldeordningen i naturbeskyttelseslovens kapitel 2a. I den pågældende afgørelse fastlagde nævnets flertal, at et græsareal skal have henligget i mindst 5 år og 6 måneder for at være "vedvarende græsareal". Flertallet lægger vægt på, at der herved er mulighed for - med en rimelig tidsmæssig margin - at indgå MVJ-aftaler uden at blive omfattet af anmeldeordningen. Mindretallet fandt, at kriteriet skulle være 5 år og 8 måneder, idet opdyrkning om foråret kan mindske eventuel kvælstofudvaskning.

I sagen NKN-136-00007 er der tale om anmeldelse af nr. 9, væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslet og nr. 10, væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.

Definitionen af vedvarende græs til 5 år og 6 måneder er som nævnt fastlagt ud fra en rimelig tidsmæssig margin. Den samme forståelse burde anlægges for kriteriet "kort tid" i nr. 9 og "væsentlig ændring" i nr. 10 ud fra en tilsvarende rimelighedsbetragtning. Hertil kommer, at

begrundelsen for kriteriet vedrørende vedvarende græs, nr. 5, ofte vil være uden betydning for landmanden, da opdyrkning af vedvarende græs ofte samtidig vil være en ændring efter nr. 9 og/eller 10. Natur- og Miljøklagenævnet har ikke direkte taget stilling til dette anbringende.

Naturklagenævnet har bemærket, at anmelder ikke har bestridt, at der sker en væsentlig ændring inden for kort tid. Spørgsmålet om samspillet mellem anmeldelse efter nr. 5 og efter nr. 9 og 10 behandles senere.

NKN-136-00006, 16. oktober 2008, utilstrækkelig vurdering

Viborg Kommune har den 8. maj 2008 tilladt opdyrkning af et areal på 26,13 ha beliggende i habitatområde 30, Lovns Bredning m.v. efter en anmeldelse efter nr. 9 og 10. Sagen blev hjemvist på grund af utilstrækkelig vurdering.

NKN-136-00008, 16. oktober 2008, yderligere undersøgelse

Viborg Kommune har den 28. april 2008 meddelt, at opdyrkning af 195,53 ha forudsætter yderligere undersøgelse, hvilket stadfæstes.

NKN-136-00015, 15. december 2009

Viborg Kommune gav 8. juni 2009 tilladelse til genopdyrkning af 588,97 ha græs. Der blev foretaget en konsekvensvurdering med den konklusion, at recipienternes tilstand ikke ville forværres, idet disse allerede var stærkt overbelastede.

Kommunen opstillede to scenarier:

1. Afslag med erstatning
2. Afgørelse om at godkende driftsformen som ikke væsentlig

Efter dialog med By- og Landskabsstyrelsen erfarer kommunen, at der ikke kan opnås samfinansiering med staten, hvis ikke tilsagnet fra staten indhentes inden, der indgås aftale eller træffes afgørelse.

Kommunen vælger scenarie 2.

Ansøger anmoder Naturklagenævnet om at ophæve klagernes opsættende virkning, idet den manglende genopdyrkning kan medføre, at arealerne udvikler sig til § 3.

Naturklagenævnet afviser ifølge afgørelse den 14. september 2009 at ophæve den opsættende virkning og konkluderer, at aktivitetens merbelastning vil kunne indebære en negativ påvirkning af genopretningen af den gunstige bevaringsstatus i områderne, og nævnet ændrer afgørelsen til et afslag med krav om, at kommunen indgår aftale med lodsejeren eller om nødvendigt pålægger ejeren en bestemt driftsform, der ikke strider mod habitatreglerne.

Efterfølgende indgås frivillig aftale med kommunen. Der etableres ekstra 5 % efterafgrøder, og harmonitrykket sænkes til 1,4 DE/ha. Udlæg i majs af hensyn til fugle m.m. Anmelder kunne herefter opdyrke arealerne. Der blev ikke krævet eller givet erstatning. Aftalen har to års gyldighed.

Bemærkninger til sagen:

Svaret fra By- og Landskabsstyrelsen til kommunen rummer en række afklaringer af principiel karakter.

Viborg kommune konkluderer, at såfremt der skal opnås medfinansiering fra staten, kræver det et så omfattende udredningsarbejde, at muligheden for samfinansiering reelt er ikke eksisterende.

Viborg kommune vurderer, at den frivillige aftale ikke er en egentlig afgørelse og derfor ikke kan påklages. Der henvises til den generelle beskrivelse af reglerne vedrørende en "ikke-afgørelse" inden for 4 uger efter anmeldelsen.

NKN-136-00018, 4. november 2009, forlængelse af 6 måneders frist

Hjørring Kommune traf 14. august 2009 afgørelse om at forlænge 6 måneders fristen efter § 19, stk. 4, 2. pkt. til 22. december 2011, hvilket Naturklagenævnet ophævede som ubegrundet og urimeligt. Kommunen måtte snarest muligt fastsætte en ny og begrundet frist.

NKN-136-00017 / NKO 520, 11. november 2009, fortolkningsspørgsmål kan ikke begrunde frist for forlængelse

Der anmeldes genopdyrkning af 52 ha MVJ-aftaleareal i Varde kommune. Varde kommune afgør, at det er nødvendigt at foretage en nærmere vurdering, men træffer efter de første 6 mdr. atter afgørelse om, at den nærmere undersøgelse af den anmeldte aktivitet forlænges i op til 2 mdr. Afgørelsen påklages på vegne af ejer/anmelder.

Kommunen begrundet forlængelsen med uklarheder og vanskeligheder i tolkningen af § 19 b vedrørende MVJ-arealer samt udskydelsen af Natura 2000-planer. Klager anfører, at kommunens begrundelse ikke er et særligt tilfælde.

Naturklagenævnet giver klager ret og ophæver afgørelsen med henvisning til, at kommunen i de 6 mdr. kunne have søgt evt. tvivlsspørgsmål afklaret.

Kommunen har i mellemtiden truffet afgørelse i sagen én måned efter de 6 måneders frist.

Bemærkninger til sagen:

Tvivlsspørgsmål vedrørende tolkningen af lovgivningen er ikke tilstrækkeligt grundlag til at forlænge. Der blev efterfølgende meddelt tilladelse til opdyrkingen. Denne afgørelse må derfor umiddelbart være ugyldig, men i ovennævnte sag fra Hjørring var Naturklagenævnets afgørelse, at kommunen snarest muligt måtte sætte en ny og begrundet frist. Tilsvarende udmelding var ikke nødvendig i Vardesagen, da kommunen i mellemtiden havde truffet afgørelse.

NKN-136-00016, 15. december 2009, krav om dialog

Skive Kommune meddelte den 26. juni 2009 afslag på udbringning af kalkungødning på 25,3 ha inden for Natura 2000-områder på grund af fosforoverskud på 40 kg/ha/år. Naturklagenævnet ophævede afgørelsen, da kommunen ikke havde partshørt lodsejerne efter forvaltningslovens § 19 eller som forudsat efter naturbeskyttelseslovens § 19f at have undersøgt muligheden for at

have indgået en aftale med lodsejeren.

NKN-136-00045 / NKO 519, 12. maj 2010, inden 4 uger, ikke afgørelse, ikke klagemulighed

Vordingborg kommune tillader genopdyrkning af græsarealer i Natura 2000-område inden for 4 uger efter modtagelsen af anmeldelsen.

Sagen påklages af Dansk Botanisk Forening, men afvises af Naturklagenævnet, idet meddelelse inden for 4 uger om, at aktiviteten kan tillades, ikke er en formel afgørelse men en ikke-afgørelse, som derfor ikke kan påklages. Sagen hjemvises dog delvist til fornyet sagsbehandling for de arealer, der er omfattet af anden lovgivning.

Bemærkninger til sagen:

Hvis kommunen behandler sagen inden for 4 uger, er der tale om en ikke-afgørelse, som ikke kan påklages. Såfremt kommunerne prioriterer at screene sagerne inden for de 4 uger, vil der potentielt være mange kræfter at spare. Det kan være en fordel at være grundig med sagens oplysninger i anmeldelsen, således at kommunen forholdsvis let kan screene sagen samt få dokumentation for anmeldelsestidspunkt.

NKN-136-00020, 29. juni 2010, manglende basisanalyse uden betydning

Haderslev kommune tillader genopdyrkning af 17,31 ha efter endt MVJ-aftale. Afgørelsen falder, efter der er foretaget en nærmere vurdering, tilladelsen påklages af Dansk Botanisk Forening, og afgørelsen hjemvises til fornyet sagsbehandling pga. mangelfuld konsekvensvurdering. Kommunen har forsømt at vurdere den mulige påvirkning af Haderslev Dam, der indgår i udpegningsgrundlaget, men som ikke var beskrevet i basisanalysen. Den lovfastsatte afgrænsning af habitatområdet er den gældende afgrænsning. Dammen er karakteriseret som naturtype 3150, som er på udpegningsgrundlaget.

Bemærkninger til sagen:

Anmeld i god tid da sagerne kan trække i langdrag.

NKN-136-00034, 16. december 2010, hele påvirkningen skal vurderes, ingen merpåvirkning accepteres

Viborg Kommune gav den 10. september 2009 accept af ændret drift af 39,1 ha i Natura 2000-område nr. 30, Lovns Bredning m.v. Den ændrede drift bestod i nr. 9, ændret græsningsintensitet og 10, væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning. Nogle af markerne havde ikke ligget i græs i mere end 5 år og 6 måneder. Øvrige med varigt græs lå uden for fuglebeskyttelsesområdet. DN klager over konsekvensanalysen, mens landmanden bl.a. anfører, at der ikke skal foretages konsekvensanalyse af omdrift (opdyrkning af græs), og at kvælstofpåvirkningen i øvrigt vil være forsvindende lille. Endelig ønskes klagens opsættende virkning ophævet, hvilket nævnet ved særskilt afgørelse afviste.

Bemærkninger til sagen:

Naturklagenævnet finder med henvisning til hjertemuslingedømmen, at det er alle aspekter af det anmeldte projekt, der skal undergives konsekvensvurdering.

Det vil snarest i en meddelelse på LandbrugsInfo blive belyst, om denne vurdering ud fra nyeste

praksis, bl.a. EF-domstolens afgørelse C-275/09, er korrekt.

Naturklagenævnets flertal fandt, at merpåvirkningen ikke kunne tillades, medmindre kommunen har vished for, at merbelastningen af fjordene samtidig modsvares af en tilsvarende reduktion i næringsstofbelastningen af de i forvejen negativt påvirkede habitatområder (kumulationsprincippet). Sagen blev derfor hjemvist.

NMK-515-00025, 4. maj 2011, surt overdrev, erstatning

Hjørring Kommune traf den 2. september 2010 afgørelse om midlertidigt forbud mod genopdyrkning (nr. 9 og 10), da dette kunne påvirke lavere liggende naboarealer med habitatnaturtypen surt overdrev. Kommunen fastsatte erstatningen årligt til en vurderet forpagtningsafgift på 3.500 kr./ha minus enkeltbetaling på 2.100 kr./ha, i alt 1.400 kr./ha for en periode på 3 år (2009 og til et år efter Naturplanens forventede vedtagelse).

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede forbuddet mod genopdyrkning og fastsatte erstatningen for perioden fra 9. oktober 2009 til efteråret 2010 (høståret 2010) til 3.802 kr./ha ud fra dækningsbidraget for vinterhvede ud fra arealernes bonitet (finsandet jord) og størrelse i forhold til ejendommens samlede jordtilliggende, idet der er fratrasket afskrivninger og maskin- og arbejdsomkostninger. Eventuelt mod forventning bortfald af enkeltbetalingsstøtte skal ligeledes erstattes, og eventuelt tilskud via støtteordningen "pleje af græsnaturarealer" skal modregnes.

NMK-515-00008, 27. juni 2011, ny bekendtgørelse om nitrat

Ringkøbing-Skjern Kommune meddelte den 8. marts 2010 påbud for i alt 629 ha, fordelt på 22 anmeldelser, at en genopdyrkning forudsætter, at der hvert år enten dyrkes græs eller etableres efterafgrøde på 100 % af de anmeldte arealer.

Nærværende sag angår 25,6 ha.

Den 16. februar 2011 trådte **bekendtgørelse nr. 101 af 11. februar 2011** i kraft, hvorefter der fastlægges kriterier for vurdering af nitratudvaskning henholdsvis i perioden indtil Natura 2000 og vandplanerne foreligger, og efter planerne foreligger. Bekendtgørelsen gælder også for verserende klagesager. Nævnet spurgte Naturstyrelsen om forståelsen af bekendtgørelsen. Styrelsen anførte, at den anser en merudvaskning af nitrat for målbar, hvis den i sig selv påvirker vandområdet med mere end 5 pct. at den samlede nitratpåvirkning af området, dog 1. pct. i særligt følsomme vandområder.

Nævnet beregnede den samlede merbelastning fra de 25,6 ha til 1,6 % af Søndre Dybs totalbelastning, og at kriteriet for særligt følsomme vandområder skal anvendes.

På den baggrund blev påbuddet stadfæstet. Afgørelsen omtaler ikke erstatningsspørgsmålet MNK (må være NMK) -515-0002, 27. juni 2011 - en af ovennævnte 22 sager.

Ringkøbing-Skjern Kommune meddelte den 8. marts 2010 påbud om, at genopdyrkning forudsatte, enten at arealet hvert år dyrkes med græs, eller der etableres efterafgrøder på 100 % af de anmeldte arealer. Denne sag angår genopdyrkning af 169,58 ha. Natur- og

Miljøklagenævnet beregnede merbelastningen til 2.154 kg N/ha svarende til 0,4 % af Stadil Fjords totalbelastning. De anmeldte arealer ligger altså ikke i oplandet til Vest Stadil Fjord, som det var tilfældet i ovennævnte sag.

Sagen bliver dog hjemvist med henblik på fornyet behandling for så vidt angår spørgsmålet om merbelastning med fosfor.

Se nedenstående afgørelse af 12. maj og 20. maj 2015 om erstatning for sagsbehandlingstiden indtil arealerne i medfør af ændringerne vedrørende nitrat og fosfor fra 2013 kunne dyrkes uden restriktioner.

NMK-514-00003, 7. juli 2011, nitrat, manglende forhandling med lodsejer

Haderslev Kommune meddelte afslag på genopdyrkning, hvilket nævnet ophævede og hjemviste sagen med henblik på fosfor og med påpegning af, at det er en væsentlig mangel, at der ikke inden afslaget er undersøgt, om det er muligt at indgå en aftale.

Erstatningsspørgsmålet omtales ikke.

NMK-514-00017, 16. november 2011, plantning af læhegn, manglende partshøring

Ringkøbing-Skjern Kommune traf den 1. november 2010 afgørelse om, at tre læhegn ikke må plantes. Nævnet ophævede afgørelsen og hjemviste sagen til fornyet behandling på grund af manglende partshøring.

NMK-514-00010, 19. december 2011, tilladelse til energipil efter Natura 2000-plan

Ringkøbing-Skjern Kommune gav den 19. februar 2010 tilladelse til plantning af energipil i fuglebeskyttelsesområde.

Nævnet vurderer sagen ud fra den nu vedtagne Natura 2000-plan, særligt i forhold til de for området udpegede arter Kortnæbbet Gås og Bramgås. Den endelige plan afviger på dette punkt ikke fra forslaget. Gæssene er i gunstig bevaringsstatus, og arealet er på grund af hegn/beplantning på 3 sider allerede inden tilplantningen ikke velegnet som raste- og fourageringssted for gæssene. Nævnet stadfæstede tilladelsen til plantning af 5,64 ha med energipil.

Efter bekendtgørelsen om kvælstof og fosfor og efter vedtagelsen den 8. december 2011 af Natura 2000 planerne

Vedtagelsen af Natura 2000-planerne har den umiddelbare konsekvens, at kommunen skal anvende bestemmelser i [naturbeskyttelseslovens kap. 2a](#), § 19 c (aftale) og § 19 d (påbud).

Der er pligt til partshøring før påbud efter § 19 d.

Det er stadig de samme aktiviteter, der skal anmeldes, og anmeldelsen skal fortsat ske efter [naturbeskyttelseslovens § 19 b](#) med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætning.

Loven refererer således til Natura 2000-planen, mens [bekendtgørelse nr. 101 af 11. februar](#)

2011, hvor nitratkriterierne blev indført og bekendtgørelse nr. 755 af 25. juni 2012, hvor fosforkriterierne blev indført om anmeldeordningen omtaler perioden indtil og efter vedtagelsen af statslige Natura 2000-planer og vandplaner.

Natur- og Miljøklagenævnet skrev generelt i afgørelser, at for tiden indtil der foreligger endeligt vedtagne Natura 2000-planer for hele landet vil "gunstig bevaringsstatus" være målsætningen for de internationale naturbeskyttelsesområder og den målestok, der skal anvendes, når en myndighed skal vurdere, om et projekt er i strid med habitatdirektivet.

Der er ikke i Natura 2000-planen henvisning til anmeldeordningen.

I vejledning om reglerne om internationale naturbeskyttelsesområder i naturbeskyttelseslovens § 19 b, § 19 d og § 19 e står der side 32, at den konkrete bevaringsmålsætning for området er i mange tilfælde fastlagt i Natura 2000-planen.

Samtidig er kommunen i henhold til miljømålslovens § 3 bundet af vandplanen og den kommunale handleplan. Det fremgår også af retningslinjerne i vandplanen. Praksis må vise, hvordan Natura 2000-planen og vandplanen vil øve indflydelse på anmeldelsessagerne.

Påbud efter lovens § 19 f, der er meddelt inden vedtagelsen af Natura 2000-planen, er gældende i indtil et år efter planens vedtagelse, dvs. indtil 8. december 2012.

Det fremgår af kommunens udmelding i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse i sag NMK-515-00026, at ejeren frit kan opdyrke, når det midlertidige påbud efter § 19 f er udløbet og der ikke er truffet aftale eller meddelt påbud efter §§ 19 c og d. Afgørelsen må læses således, at Natur- og Miljøklagenævnet tilslutter sig dette.

Det formodes, at der er meddelt en del midlertidige påbud efter § 19 f uden at de nu, hvor der er gået mere end 1 år efter vedtagelsen af Natura 2000-planerne er fulgt op af en aftale eller et påbud, se omtale heraf.

NMK-514-00007, 21. december 2011, ændret gødsning og græsning tillades

Viborg Kommune traf 14. september 2009 afgørelse om, at de anmeldte aktiviteter kan iværksættes. Vedrørende nitratudvaskning henvises til ovenstående sag afgjort efter 16. februar 2011. Nævnet tiltrådte endvidere, at genopdyrkningen ikke ville påvirke nærtliggende kalkoverdrev (6210) rigkær (7239) og plantesamfund med næbfrø m.v. (7150).

Vedrørende fosfor fremgår det af afgørelsen, at Viborg Kommune vurderer, at de anmeldte MVJ-arealer inden for bestemte driftsmæssige rammer bl.a. "godt landmandskab" - er robuste over for øget fosforbelastning i forbindelse med overgang til fornyet omdrift. Det vurderes derfor, at der ikke sker en stigning af fosfortabet fra rodzonen ved overgang til fornyet omdrift, der har negative konsekvenser for de udpegede arter og naturtyper i fjorden.

Nævnet omtaler i bemærkninger og afgørelse ikke fosfor, og til forskel fra ovenstående sager bliver denne sag ikke hjemvist til kommunen til fornyet behandling med hensyn til fosfor. Kommunens ovenstående vurdering må derfor anses for tiltrådt af nævnet.

NMK-514-00024, 26. september 2013, anmeldte aktiviteter kan udføres, hvis lovens frister ikke overholdes af kommunen

Natur- og Miljøklagenævnet hjemviste en sag til fornyet behandling i kommunen. Der gik imidlertid 1 år inden kommunen sendte et udkast til afgørelse, hvorefter landmanden påstod, at det var ugyldigt, da 6 måneders-fristen ikke var overholdt. Dette tiltrådte Natur- og Miljøklagenævnet, se nærmere [omtale](#)

NMK-514-00023, 12. november 2013, erstatning for både midlertidigt og varigt påbud, ikke modregning for mistet MVJ-tilskud ved den varige erstatning

Landmanden er berettiget til erstatning for såvel det midlertidige påbud efter § 19 f og et varigt påbud efter § 19 d. Erstatningen beregnes efter forskellige principper i de to situationer. Ved den midlertidige erstatning tages der hensyn til bortfald af hektarstøtte og mistet MVJ-tilskud. Det er ikke tilfældet ved den varige erstatning, der fastsættes i forhold til tab af handelsværdi, se [omtale](#)

NMK-514-00022, 12. februar 2014, ingen erstatning for forbud mod energipil

Et flertal i Natur- og Miljøklagenævnet fandt ud fra flere betragtninger, at piledyrkning på store dele af en landbrugsejendom vil negativ betydning for ejendommens handelsværdi. Der blev derfor ikke tilkendt erstatning.

NMK-514-00028, 17. marts 2014, ikke krav om ejers aktive drift, erstatning for varigt påbud i forhold til handelsværdien for den samlede ejendom

Natur- og Miljøklagenævnet tiltræder udmeldingen fra Naturstyrelsen fra den 21. juni 2013 om, at der ikke er hjemmel til at kræve, at lodsejeren selv forestår en påbudt pleje se nærmere [omtale](#).

Sagen indeholder udmeldinger fra nævnet om flere forhold angående erstatning og det fastslås, at den varige erstatning bør ske i forhold til den samlede handelsværdi af ejendommen med/uden påbuddet, da påbuddet medfører, at der ikke længere kan drives konventionelt landbrug af nogen betydning på ejendommen.

NMK-514-00032, 17. november 2014, forståelsen af kumulativ virkning

Åbenrå Kommune havde meddelt tilladelse til opdyrkning af 23 ha vedvarende græsarealer.

Afgørelsen indeholder bl.a. en forståelse af bekendtgørelsens bestemmelser om fosfor.

Det fremgår, at nævnet bemærker, at bekendtgørelsens § 2, stk. 4, er formuleret som en rækkefølgebestemmelse. Der skal således kun ses på, om det anmeldte i sig selv medfører en målbar effekt, såfremt kommunen har dokumenteret, at det anmeldte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter *ikke* kan bidrage til en opadgående tendens i den samlede belastning til et nedstrøms liggende fosforbegrænset Natura 2000-område, jf. bestemmelsens 1. pkt. Om den konkrete udvaskning af fosfor i sig selv er under 1 % er således irrelevant, hvis vurderingen efter § 2, stk. 4., 1. pkt., viser at det anmeldte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter bidrager til en opadgående tendens.

NMK-515-00032, 13. februar 2015, erstatningsfastsættelse, vurdering fra SKAT på 80.000 kr. pr. ha

Sagen angår en landbrugsejendom beliggende i Solrød kommune på 32,33 ha, hvoraf der blev meddelt påbud om, at 10,98 ha ikke måtte dyrkes, men skulle henligge i græs.

Sagen indeholder flere vurderinger af nedgangen i handelsværdien, bl.a. ved ejendomsmægler.

Kommunens afgørelse om en erstatning på 263.520 kr. blev forelagt SKAT, der ud fra handler af landbrugsarealer i perioden 2011 til 2014 og tiltrådte landbrugsmæglerens vurdering af handelsværdien uden restriktioner på 160.000 kr. pr. ha. SKAT vurderede handelsprisen med påbuddet til maksimalt at være 80.000 kr. pr. ha. Erstatningen kan således fastsættes til forskellen, eller 80.000 kr. pr. ha.

Dette tiltrådte nævnet, der hverken før eller efter påbuddet fandt, at der var tale om en liebhaverejendom. Erstatningen for påbuddet blev således fastsat til 878.400 kr.

NMK-515-00033, 20. maj 2015, 6 måneders-fristen gælder ikke, når nævnet har fastslået afslag på genopdyrkning

Det er tidligere fastslået, se afgørelsen fra 26. september 2013, at et projekt kan projekt kan udføres, hvis kommunen ikke har truffet afgørelse inden for 6 måneders-fristen.

I den foreliggende sag fra Mandø havde Natur- og Miljøklagenævnet tidligere truffet beslutning om, at genopdyrkning ikke kunne finde sted og hjemsendt sagen med henblik på kommunens opfølgning efter § 19 c (aftale) eller, hvis dette ikke kunne ske, gennem påbud efter § 19 d. Det skete imidlertid ikke inden for 6 måneders fristen, hvorfor landmanden mente sig berettiget til genopdyrkning.

Natur- og Miljøklagenævnet fandt imidlertid, at 6 måneders fristen ikke var gældende i dette tilfælde, hvor nævnet allerede havde afgjort, at genopdyrkning ikke kunne finde se, se [omtale](#)

NMK-514-00027, 12. maj 2015 og NMK-514-00031, 20. maj 2015, erstatning tilkendt for sagsbehandlingstid med dyrkningsrestriktion samt sagkyndig bistand

Ringkøbing-Skjern Kommunen traf i ovennævnte sag fra 27. juni 2011 afgørelser om, at arealerne fra 2013 kunne dyrkes uden restriktioner. Lodsejeren i de to sager krævede erstatning for dyrkningsrestriktioner i 2010 og 2011 som følge af kommunens dagældende påbud, der skulle respekteres under Natur- og Miljøklagenævnets sagsbehandling som følge af klagens manglende opsættende virkning. Klagerne var enige i, at dyrkningsrestriktionen vedrørende efterafgrøder i 2012 ikke medførte tab.

Ringkøbing-Skjern Kommune mente ikke, at kommunen havde handlet ansvarspådragende og mente dernæst ikke at kommunen var erstatningsansvarlig for tiden, der medgik til Natur- og Miljøklagenævnets sagsbehandling.

Natur- og Miljøklagenævnet hjemviste sagerne til kommunen med henblik på at træffe afgørelse om erstatning. Nævnet tilkendte et beløb til sagkyndig bistand i den ene sag, hvor et sådant krav var gjort gældende.

Se nærmere [omtale](#), hvor afgørelserne er vedhæftede.

NMK-514-00025, 17. november 2015, opsættende virkning af klage, erstatning for sagsbehandlingsfejl

Brønderslev Kommune traf den 25. januar 2013 afgørelse om, at et areal – efter udløbet af et midlertidigt forbud, som der var ydet driftstabserstatning for – kunne opdyrkes.

Afgørelsen blev påklaget af DOF og Natur- og Miljøklagenævnet meddelte efter forespørgsel fra ejeren, at klagen havde opsættende virkning, hvorfor arealerne ikke kunne opdyrkes.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede den 18. juni 2014, at arealerne kunne opdyrkes.

Efter henvendelse fra ejeren om at få erstatning for den tid, hvor arealet ikke kunne opdyrkes, meddelte kommunen, at kommunens afgørelse om genopdyrkning ikke har medført et tab, hvorefter kommunen efter lovens § 19 g ikke kunne tilkende erstatning.

Natur- og Miljøklagenævnet drøftede herefter med Kammeradvokaten spørgsmålet, om der skulle ydes erstatning for høstårene 2013 og 2014.

Da 1 års fristen for det midlertidige påbud var udløbet den 12. december 2012, se **ovenfor** meddelelse om konsekvenserne af vedtagelsen af Natura 2000-planen, traf kommunen således en afgørelse, den 25. januar 2013, 6 uger efter udløbet af 1 års fristen. Kommunens udmelding den 25. januar 2013 var således ikke en afgørelse, men en konstaterede meddelelse. Det var imidlertid hverken kommunen eller Natur- og Miljøklagenævnet opmærksom på og landmanden skulle således have erstatning. Erstatningspligten påhviler kommunen.

NMK-515-00035, 17. december 2015, erstatning for midlertidigt og varigt påbud

Frederikshavn Kommune traf erstatning for midlertidigt og varigt påbud. Kommunen anvendte standardtal for det midlertidige påbud men fandt ikke at kunne yde erstatning for mistet enkeltbetalingsstøtte, som landmanden på grund af usikkerhed om arealets støtteberettigelse efter artikel 34 ikke havde søgt. Landmanden fandt, at der burde tages hensyn til mindre maskinomkostninger. Kommunen mente, at der i så fald skulle tages udgangspunkt i konkrete tal for både udbytte og omkostninger. Landmanden redegjorde dog ikke nærmere for udbyttet. Nævnet stadfæstede kommunens erstatning for 2 år på 13.101,18 kr. for 5,61 ha for tabet i 2011 og 2012.

Erstatningen for varigt tab fastsatte kommunen til 40.000 kr. pr. ha beregnet som forskellen fra 85.000 kr. pr. ha for arealet i dyrkbar stand og 45.000 kr. pr. ha for arealet med forbud mod dyrkning, gødskning, sprøjtning, omlægning og tab ved at kommunen kan foretage et høslæt én gang om året. Kommunen havde bl.a. taget udgangspunkt NMK-514-00023, se ovenstående. Nævnet stadfæstede kommunens afgørelse.

NMK-61-00056, 17. december 2015, erstatning for særlig drift af skov Der er tale om en sag efter de parallelle regler i skovloven om drift i Natura 2000-områder. I skovsager fastsættes erstatningen i 1. instans af Naturstyrelsen.

Sagen angår 117 ha skov. Skovejer rejste spørgsmål ved, om Natur- og Miljøklagenævnet har hjemmel til at indhente udtalelse fra SKAT. Nævnet fandt, at der i bemærkninger til loven og i forretningsordenen var hjemmel, at ingen af sagens parter og dermed heller ikke

Naturstyrelsen, havde været inddraget i forelæggelsen for SKAT og at SKATS vurdering blev anset for både saglig og valid.

Naturstyrelsen fandt, at skovejer ikke havde opfyldt sin tabsbegrænsningspligt, hvilket nævnet dog ikke kunne tiltræde.

Erstatning for i ca. 2 år ikke at have kunnet anvende et areal på 117 ha til afdrift med henblik på ny bevoksning med nåletræer, juletræer og pyntegrønt blev i overensstemmelse med SKATS vurdering ansat til 4.805.623 kr.

De varige restriktioner omfattede 115,6 ha. Nævnet fastsatte i overensstemmelse med Naturstyrelsen erstatning for vilkåret om efterladelse af gamle enkelttræer til 2.081.200 kr.

Erstatningen for vilkårene for den varige forhøjede nævnet fra 2.697.100 kr. til 3.500.000 kr.

Mere om anmeldelsesordningen

For flere informationer om anmeldelsesordningen - se også andre relaterede artikler på [Natura 2000-siden](#) under gruppen "Anmeldelsesordningen".